

KLOPP

KLOPP

FOTBAL ÎN RITM DE HEAVY METAL

RAPHAEL
HONIGSTEIN

Traducere
din engleză de
Sorin Niculescu

VICTORIA
BOOKS

The original title of this book is:
Klopp: Bring The Noise de Raphael Honigstein.

Copyright © Raphael Honigstein 2017
First Published by Yellow Jersey Press in 2017

© Publica, 2018, pentru ediția în limba română.

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată în orice formă sau prin orice mijloace, scris, foto sau video, exceptând cazul unor scurte citate sau recenzii, fără acordul scris din partea editorului.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HONIGSTEIN, RAPHAEL

Klopp : fotbal în ritm de heavy metal / Raphael Honigstein ; trad. din engleză de Sorin Niculescu. - București : Publica, 2018

ISBN 978-606-722-303-3

I. Niculescu, Sorin (trad.)

796

929

VICTORIA BOOKS este un imprint al editurii PUBLICA

EDITORI: Cătălin Muraru, Silviu Dragomir

DIRECTOR EXECUTIV: Bogdan Ungureanu

DESIGN: Alexe Popescu

REDACTOR: Valentin Protopopescu

CORECTORI: Elena Bițu, Cătălina Călinescu

DTP: Răzvan Nasea

Pentru mama și tata

CUPRINS

1. Surpriza – Glatten 1967	11
2. Rosenmontag: ora zero – Mainz 2001	15
3. Revoluția 09 – Dortmund 2008	24
4. Drumul spre Anfield – 2012-2015	33
5. În jocul tatălui	42
6. Wolfgang Frank: maestrul	58
7. „Schönen guten tag. Hier ist Jürgen Klopp” – Dortmund 2008-2010	87
8. Dați volumul mai tare – Liverpool 2015-2016	111
9. Începuturi și întreruperi – Ergenzingen, Frankfurt, Mainz 1983-2001	130
10. Focul de pe Rin – Mainz 2001-2006	158
11. Unu, doi și aproape trei – Dortmund 2010-2013	199

12. Haos și teorie – Liverpool 2016-2017	233
13. Triumfuri pe micul ecran	249
14. 60 000 de lacrimi – Mainz 2007-2008	264
15. Când lumina se stinge – Dortmund 2013-2015	277
16. LFC și mai mult de-atât	303
Mulțumiri	309
Lista ilustrațiilor	311

Nu contează de unde vii, important este unde ajungi.

Eric B. și Rakim

1

Surpriza

Glatten 1967

Pădurea Neagră nu este neagră. Nu este nici măcar o pădure. Cel puțin, acum nu mai este. În urmă cu 1 800 de ani, triburile germanice sălbatice au fost primele care au pătruns prin codrii deși care îi speriaseră pe romani, având nevoie de spațiu pentru animalele și pentru așezările lor. Misionarii celți din Scoția și Irlanda, înarmați cu topoare și cu credință, au înaintat pe uscat până când natura a fost cucerită, iar fărădelegile au fost limitate. Astăzi, amintirile acelor vremuri întunecate sunt folosite mai ales ca izvor pentru coșmarurile copiilor și pentru ceasurile cu cuc, precum și ca un magnific brand turistic.

Oamenii de pe teritoriul întregii țări și nu numai se îndreaptă spre zona de la poalele mărunților munți din colțul de sud-vest al Germaniei pentru a-și curăța plămâni și inimile de murdăria urbană. După război, Pădurea Neagră a devenit zona favorită pentru industria de film aflată în căutarea unui fundal nepătat, a unui peisaj idilic pentru clinicile de tratament reale sau

inventate, genul de locuri în care fantezia și realitatea se îmbină și creează un efect fermecat.

Cei care nu cred, să se abțină, deoarece chiar acesta este adevărul – orașul descris astfel este Glatten, orașul perfect. Casele albe îngrijite, cu acoperișuri ca de turtă dulce și balcoane de lemn, aruncate pe dealuri, stau de veghe asupra pantelor nesfârșite de verdeață. „Alții construiesc în vârful dealului, pentru a-și arăta toată splendoarea. Însă șvabii își construiesc casele pe deal, pentru a ascunde cât de bogați sunt”, explică fostul lider al Partidului Verde, politicianul Rezzo Schlauch, vorbind despre felul modest de a gândi al localnicilor, neamurile sale. „Ei țin Mercedesul în garaj și lasă Volkswagenul pe aleea din fața casei.”

Râul Glatt (care în germana veche înseamnă strălucitor sau lucios) curge dinspre nord și intră în orașelul care i-a împrumutat numele, trecând prin fabrica J. Schmalz GmbH, o clădire de oțel și care produce tehnologie vacuum. Râul este un vecin discret al străzii principale (pe care se află un dealer auto, o bancă, o brutărie, o măcelărie, o florărie, un chioșc de chebab) și este un susținător ezitant al bazinului natural de înot, continuând să curgă în apropiere de terenul de sport și pe lângă Böffingen, un sat care a fost absorbit cu totul de Glatten.

Un climat dificil – plouă foarte mult – face ca acesta să fie un paradis câștigat, nu oferit. Aici se cultivă pășuni, cereale, porci și oameni neînfricați și atenți cu cheltuielile, un gen extrem de germani, exagerat de harnici, dar și foarte zgârșiți cu ceilalți. „*Schaffe, schaffe, Häusle baue*”: Muncești, muncești, apoi construiești o casă – acesta este celebrul proverb din regiune.

„Să trudești din greu și ziua și noaptea, asta înseamnă să fii șvab”, spune Schlauch. „Acestea sunt rădăcinile noastre în istorie, deoarece șvabii sunt recunoscuți pentru inventivitatea lor. În alte regiuni, primul născut moștenește ferma părinților. Dar în Șvabia, pământul este împărțit în mod egal între toți copiii. Terenul a

devenit din ce în ce mai mic până când nu s-a mai putut împărți, iar descendenții au fost nevoiți să-și găsească alte meserii. Mulți dintre ei au devenit inventatori și *Tüftler*, oameni aflați în căutarea unor soluții noi la problemele vechi.”

Obiceiul local cere ca totul să fie făcut cu atenție și seriozitate. Inclusiv distracția. Unul dintre cele patru cluburi sociale active din Glatten este dedicat „Carnavalului”. Altul îi aduce laolaltă pe prietenii câinelui ciobănesc german.

Hambarele sunt aliniat la marginea unei străduțe punctate cu grămăjoare de pământ lăsate în urmă de tractoare, și chiar aici se află, în apropiere de un teren, „Haarstüble”, micuța frizerie a lui Isolde Reich, un loc discret de întâlnire, o zonă de prezentare a ciorapilor caritabili cusuți de mână de una dintre prietenele doamnei Reich. Încasările sunt investite în încălzări pentru cei fără adăpost.

Isolde s-a născut în Glatten în 1962 și are o soră mai mare. Tatăl ei, Norbert, un portar de fotbal talentat, a fost un fanatic al sportului. Descurajat de un tată cu gânduri serioase – „el insista ca Norbert să aibă o meserie adecvată, nu să încerce să devină fotbalist profesionist”, spune Reich –, cariera fotbalistică a acestuia s-a încheiat înainte să înceapă cu adevărat. Totuși, ambițiile sale sportive rămăseseră intacte. A jucat la amatori fotbal, handbal și tenis, apoi a încercat să transmită pasiunea sa familiei. Când soția sa, Elisabeth, și fiica cea mare, Stefanie, nu au dat vreun semn că ar avea înclinații spre sport, speranțele lui Norbert s-au îndreptat spre Isolde. Înainte ca mezina să se nască („În albumul cu pozele din copilărie, tata a scris: «Isolde, de fapt tu ar fi trebuit să fii băiat»”, spune ea zâmbind), dar și după aceea. „Am fost prima fată din orașul Glatten care a mers la antrenamente de fotbal.”

Norbert era antrenorul ei, iar metodele sale erau exacte și dure. Isolde avea cinci ani când el o ducea la antrenamente pe terenul de fotbal Riedwiesen, din

apropiere de râu unde o minge veche și grea atârna de o funie, sub o țevă verde de fier. Dacă poziția corpului ei nu era corectă sau dacă brațele erau prea sus, Norbert o punea să facă o tură de teren pentru a o pedepsi.

„Era dur, dar corect. Un om cu principii, plin de pasiune”, afirmă Reich.

În vara anului 1967, mama sa a părăsit familia timp de o lună. Elisabeth era în ultimele zile de sarcină, iar riscul complicațiilor a făcut necesară o internare într-o clinică din Stuttgart, la 80 de minute distanță spre nord-vest. Spitalul local din Freudenstadt, aflat la doar 8,5 kilometri de casă, nu era echipat pentru a executa operații de cezariană. A fost greu pentru Stefanie și Isolde să petreacă atât de mult timp fără mama lor.

„Ni s-a promis: «Mama vă va aduce ceva minunat când se va întoarce».”

În schimb, când Norbert și Elisabeth au revenit acasă, aveau în brațe un bebeluș care țipa de mama focului. După o oră sau două, cele două surori s-au întrebat dacă nu cumva poate fi dus înapoi și schimbat cu altceva. Un frățior urlător – ce surpriză jalnică! Dar Isolde și-a dat curând seama că primise în acea zi mai mult decât un frate gălăgios și enervant.

„Toată atenția sportivă a tatălui meu s-a concentrat imediat asupra băiatului. Eu scăpasem de antrenamentele la jocul de cap cu acel pendul, primind în schimb dreptul de a merge la balet și la atletism. Nașterea lui Jürgen a fost câștigul meu. M-a eliberat.”

2

Rosenmontag: ora zero

Mainz 2001

Lui Christian Heidel îi place atât de mult această poveste, încât a ajuns să se îndoiască de veridicitatea sa.

„Ca om din Mainz, aş putea spune că este o invenție. Dar s-a întâmplat cu adevărat”, insistă el, pregătindu-se pentru un hiper-salt mental: de la plictiseala corporatistă din biroul său la clubul Schalke 04, la un oraș care cântă și dansează cu poftă, sub o ploaie de confetti, și la o echipă fără speranță, din divizia a doua, exilată într-o zonă de provincie neatractivă, aflată la 40 de minute de mers cu mașina.

Cu o zi înainte, pe 25 februarie 2001, FSV Mainz 05 jucase împotriva coșmarului lor, SpVGG Greuther Fürth, și pierduse cu 3-1 pe Playmobil-Stadion.

„Klopp era ușor accidentat și fusese cel mai slab jucător de pe teren, fiind înlocuit cu 20 de minute înainte de final”, povestește Heidel.

Înfrângerea îi arunca pe cei de la Mainz în lupta pentru evitarea retrogradării.

„Eram *am Arsch*”, spune zâmbind fostul manager general de la FSV.

Cu adevărat, echipa era pe ultimul loc în clasament, fără să se zărească luminița de la capătul tunelului.

„Veneau în medie 3 000 de spectatori la meciuri, nimănui nu-i mai păsa de noi. Toți erau convinși că urma să retrogradăm”.

Colegii săi din conducerea lui Mainz se aflau cu toții în centrul orașului, pregătiți pentru festivitățile carnavalului din Rosenmontag**, pentru care capitala landului Renania-Palatinat este cunoscută în toată Germania. Jumătate de milion de oameni se îmbracă în costume caraghioase, se ameteșc și flirtează. Televiziunile de stat ARD și ZDF dedică o seară întregă celor patru ore în care cluburile de carnaval din oraș se întâlnesc la Palatul Electoral, unde are loc un amestec de glume înecate în bere și satiră politică.

Eckhart Krautzun, antrenorul lui Mainz care a călătorit peste tot (supranumit „Weltenbummler”, globe-trotterul), a considerat că tentațiile carnavalului erau prea mari pentru echipa sa înaintea meciului foarte important de la Duisburg, din Miercurea Cenușii***.

„După ce pierduserăm la Fürth, fanii din Mainz erau foarte supărați. Știam că își doreau demisia antrenorului sau să dea foc clubului. Am stat ascunși într-un hotel din Bad Kreuzhach timp de trei zile, nimeni nu a ieșit”, povestește mijlocașul lui FSV, Jürgen Kramny, colegul de cameră al lui Jürgen Klopp în acea perioadă.

Christian Heidel rămăsese acasă în Mainz. Nu avea chef de petreceri, echipa era într-o situație prea gravă

* La fund (n.t.).

** Lunea veselă este ziua care deschide săptămâna în care începe Postul Paștelui. În orașele din Renania, mai ales la Köln, Bonn, Düsseldorf, Aachen și Mainz, este cea mai importantă zi a Carnavalurilor, perioade care precedă postul și în care au loc petreceri populare însoțite de deghizări, care alegorice, focuri de artificii etc. (n.t.).

*** Pentru credincioșii romano-catolici, Miercurea Cenușii este prima zi a Postului Paștelui. Denumirea vine de la ramurile de salcie, palmier, măslin sau alți arbori care au fost sfințite cu un an înainte, de Florii, și au împodobit icoanele din case, iar acum sunt aduse la biserică pentru a fi arse (n.t.).

pentru a mai face prostioare. Era evident că antrenorul trebuia demis. Krautzun era un om foarte plăcut, fără îndoială, un tehnician cu experiență care cândva îl antrenase pe Diego Maradona într-un meci pentru FC Al-Ahli din Arabia Saudită, pregătise de asemenea echipe din Kenia și Canada, precum și alte cluburi din lume, dar cu șase puncte adunate în nouă meciuri de când preluase conducerea în noiembrie intrase într-o serie neagră care îndrepta clubul direct spre retrogradare. De asemenea, Heidel simțea că fusese cumva păcălit de Krautzun pentru a-l aduce în această poziție.

Predecesorul său, fostul internațional belgian René Vandereycken, fusese un antrenor aspru, monosilabic, al cărui refuz de a comunica cu jucătorii, cu membrii din conducerea clubului și cu oficialii era egalat doar de aversiunea sa față de aplicarea unui sistem coerent de joc. A fost demis după douăsprezece meciuri și o zestre amărâtă de douăsprezece puncte în sezonul 2000-2001, când Mainz se aflase, de asemenea, în zona retrogradabilă. Heidel își dorise să aducă pe cineva la conducere care să poată reintroduce acel sistem de succes cu patru fundași și marcaj în zonă pe care fostul antrenor de la Mainz, Wolfgang Frank, îl introdusese în urmă cu șase ani, o tactică atât de modernă și progresistă pentru standardul acelei perioade din Bundesliga, încât aproape nimeni nu știa cum să o pună în aplicare.

Heidel: „Le-am spus tuturor că voiam un antrenor care să înțeleagă apărarea cu patru fundași. Cineva care să o practice și să o explice jucătorilor. Deodată, am primit un telefon de la Krautzun. Trebuie să recunosc, nu îl apreciam deloc. Fusese anterior la Kaiserslautern, dar nu avusese rezultate acolo și simțeam că nu avea sens să-l aduc. Dar a continuat să vorbească până când m-a convins să ne întâlnim. Ne-am văzut la Wiesbaden. A continuat să-mi explice în detaliu totul despre cei patru fundași și mi-am spus: «La naiba, chiar știe despre ce vorbește!» Văzusem multe dintre antrenamentele lui Frank și știam cum arătau exercițiile specifice. Așa că

l-am adus în funcția de antrenor. Vreo două săptămâni mai târziu, Klopp a venit la mine și mi-a spus că fusese sunat cu o lună înainte de Krautzun. «Voia să știe cum funcționează linia cu patru fundași, am stat de vorbă vreo trei ore.» Și asta s-a văzut pe teren. Am câștigat un meci la început, apoi totul s-a dat cu roțile în sus.”

Să scape de Krautzun era decizia logică, ușoară. Mult mai greu se dovedea a-i găsi înlocuitorul potrivit. Heidel a sfârșiat un munte de anuare *Kicker**, sperând să descopere un candidat potrivit.

„Nu exista internet în acea perioadă. Nu știai cine antrena pe FC Bruges, de exemplu. În orice caz, acest gen de echipe erau de cinci ori mai mari decât noi. Era altă epocă. Nu existau aproape deloc antrenori străini în Bundesliga. Pescuiai în permanență în același lac.”

După o perioadă, Heidel a închis toate cărțile și s-a recunoscut învins:

„Credeam că singura șansă pe care o aveam era să regăsim cumva felul în care jucam sub conducerea lui Wolfgang Frank. Dar nu găsisem pe nimeni. Habar n-aveam cine putea să accepte acest post.”

Poate că Heidel și-a găsit inspirația urmărindu-i pe bufonii care defilau pe străzile din Mainz în acea zi în care regulile normalului nu se aplică. Nu mai avea niciun răspuns rațional. Singura mișcare logică era să se arunce în absurd. Dacă nu se găsea niciun antrenor potrivit, poate că răspunsul era... să continue fără antrenor?

„M-am gândit: «Hai să încercăm ceva spectaculos. Ar trebui să ne antrenăm singuri».” Erau suficient de mulți băieți buni și jucători inteligenți în echipă, spune el, care să poată aplica acea idee nebunească și să-i învețe pe cei care veniseră pe Bruchwegstadion după perioada lui Frank.

* Cea mai importantă revistă sportivă din Germania, axată în principal pe fotbal. A fost înființată în anul 1920 și apare de două ori pe săptămână, de obicei luna și joia. Revista publică și un almanah anual. A avut și o ediție în limba română, publicată în perioada 2006-2008 (n.t.).

Dar fotbalul este fotbal și cineva trebuie să fie totuși la conducere. Heidel s-a gândit chiar să se pună pe el însuși.

„Le-aș fi spus cum funcționează sistemul pentru că văzusem o mulțime de sesiuni de antrenamente ale lui Wolfgang, dar eu nu jucasem nici măcar un meci în Bundesliga, și nici măcar în Oberliga (divizia a patra). Ar fi părut o prostie. De aceea l-am sunat pe Klopp în camera sa de hotel din Bad Kreuznach. Habar n-avea ce urma.”

Heidel l-a informat pe veteranul fundaș dreapta că echipa nu mai putea continua cu Krautzun, că trebuia făcută o schimbare. I-a spus:

„Cred că echipa nu poate fi antrenată. Ceea ce jucăm noi aici, sau ceea ce vrem să jucăm pentru a avea succes, nu înțelege nimeni din Germania. Doar voi, jucătorii, înțelegeți. Dar nu funcționează cu niciun antrenor.”

Klopp tot nu înțelegea unde voia să ajungă. Apoi i-a spus:

„Crezi că ne putem antrena singuri? Cineva trebuie să iasă în față, iar acela ar trebui să fii tu”.

S-a făcut liniște la celălalt capăt al liniei, pentru vreo trei sau patru secunde. Apoi el a răspuns:

„O idee excelentă. Hai s-o facem”.

Heidel l-a sunat pe căpitanul Dimo Wache, portarul echipei.

„Kloppo era adevăratul căpitan, dar Dimo purta banderola. Dietmar Constantini (antrenorul dinaintea lui Krautzun) îi luase banderola lui Klopp deoarece acesta se plângea mereu de tactică. Era mai pasionat de tactică decât orice alt jucător, petrecea multă vreme gândindu-se la asta. Constantini îl scosese chiar și din echipă pentru o perioadă. Kloppo era pe bancă, iar asta nu era bine pentru nimeni. Este amuzant când se plânge acum că jucătorii comentează, dar să-l fi văzut atunci...”

Harald Strutz, președintele lipsit de griji al clubului Mainz, era ocupat cu îndatoririle sale la carnaval pentru că era membru de conducere al *Ranzengarde*, un regiment de secol al XIX-lea de soldați falși care își băteau joc de militarismul prusac.

„Heidel m-a sunat și mi-a spus: «Trebuie să demitem de urgență antrenorul», povestește Strutz, din biroul său elegant aflat în sediul administrativ al lui Mainz, într-o clădire de birouri din afara orașului. În hol se află o vitrină de sticlă cu materiale promoționale ale clubului, incluzând o versiune specială a jocului Monopoly, cu Klopp și Heidel pe cutie. „Krautzun era foarte decent”, continuă el. „Își dorea să rămână la conducere, dar i-am spus că s-a terminat. M-am dezbrăcat de uniforma de *Ranzengarde* și m-am suit în mașină îndreptându-mă spre Bad Breuznach. Toată lumea petrece de Rosenmontag în Mainz, dar asta nu înseamnă și că toți suntem beți. În fine, eu nu eram, altfel nu aș fi mers cu mașina într-acolo. L-am întrebat cu toții pe Klopp:

«Crezi că ești în stare?»

Nu a ezitat nicio secundă:

«Da, absolut. Da, cu siguranță.»

Strutz a făcut o pauză de o clipă, marcat de lipsa de logică a celei mai importante decizii luate ca președinte la Mainz. El este un om politic local, membru al Partidului Liberal Democrat și practica meseria de avocat, iar pe masa sa se află o copie a *Bürgerliches Gesetzbuch*, codul civil german. Ca o concluzie, Strutz este un om foarte serios. Nu este genul șefului de club care să se lase purtat de val de *Schnapsidee* (idee spectaculoasă, dar nerealistă) a managerului său general.

„Este o poveste foarte specială”, adaugă el. „Acesta a fost începutul. De ce ar trebui să schimbăm povestea? Dacă ați ști cum părea în acea perioadă... A fost o performanță extraordinară să păstrăm echipa unită. Un start extraordinar al acestei cariere de antrenor. Aceste aspecte de necrezut încă îmi băntuie mintea.

Cei zece jurnaliști locali care au venit a doua zi la conferința de presă a lui FSV de la Bad Kreuznach nu erau la fel de entuziasmați. Heidel:

«Știți deja că Krautzun a plecat. Vă confirmăm».

Apoi un ziarist, Reinhard Rehberg, care încă lucrează și astăzi, a spus:

«Ce caută Klopp aici?»

Cu toții credeau că îl vom promova pe antrenorul secund în funcția de antrenor interimar, dar cred că nu aveam nici măcar antrenor secund în acea perioadă. Astfel că eu am spus:

«Kloppo va fi antrenorul echipei».

Toți cei de la masă au izbucnit în râs. Se tăvăleau de râs. Ne-au distrus a doua zi în ziare. Oamenii cred că Klopp este susținut în permanență, dar nu era acest Klopp de astăzi, era Klopp de atunci. Era un jucător, nu avea licență de antrenor profesionist și studiasse științele sportului.”

Klopp știa că ziaristii nu-l vedeau deloc capabil să salveze pe Mainz de la retrogradare. A făcut chiar o glumă despre propria lipsă de experiență, pretinzând că nu știa scenariul.

„Trebuie să-mi spuneți ce să zic aici”, a încercat să se impună în fața batalionului de ziarști, cu un zâmbet larg.

„Nu voi uita niciodată următorul moment”, povestește Heidel. „După ce jurnaliștii au plecat, Klopp a spus: «Acum ne vom duce la antrenament». Ne-am suit în câteva autocare și am mers la stadionul Friedrich-Moebus. Am ajuns acolo și am văzut ceva care m-a făcut să mă gândesc: «Suntem în viață». Pe teren erau peste tot amplasate jaloane. Echipa se antrena mișcându-se din nou în aceeași formulă dintr-o parte în alta. Atunci mi-am dat seama: ne întorseserăm la perioada lui Wolfgang Frank.”

Echipa era la fel de surprinsă ca și jurnaliștii de instalarea ca șef a lui Klopp.

„Deodată Kloppo intrase în vestiar și ni se adresa ca un antrenor”, își amintește fostul mijlocăș de la FSV, Sandro Schwarz. „Era încă unul dintre noi, nu trebuia să ne adresăm într-un stil formal și nici să păstrăm distanța. Avea o autoritate naturală, dar eram încă apropiați, iar el continua aceleași lucruri. Deși eram în dificultate din cauza luptei de evitare a retrogradării, echipa nu era afectată. Nimeni nu mai avea încredere în noi. Băieții

care erau de multă vreme la echipă tânjeau să joace din nou în sistemul 4-4-2, sistem care ne făcuse puternici. Cu atitudinea sa pozitivă, ne-a convins să adoptăm din nou vechile obiceiuri de comportament.”

Prima întâlnire a echipei i-a lăsat o impresie de lungă durată lui Heidel.

„Mi-amintesc și acum felul în care arăta vestiarul. Tipul nu se adresase niciodată unei echipe. Niciodată. Eu eram atunci mai subțirel și mai bine pregătit fizic. Dacă mi-ar fi dat cineva o pereche de ghete, aș fi intrat și eu pe teren contra lui Duisburg după ce l-am auzit pe el vorbind. Fusesem până atunci martor la antrenamentele a zece sau unsprezece antrenori. Dar nimic de acest gen. Cu el, voiai imediat să intri pe teren. Am părăsit vestiarul și m-am întâlnit cu mulți oameni care se îndoiau. Spuneau cu toții: «Este doar un jucător...» Dar eu le-am spus lui Strutz și colegilor mei din conducere că vom câștiga sută la sută. Dacă echipa era la fel sigură ca mine, atunci trebuia să câștigăm, *urma* să câștigăm. Nu vă pot spune exact cuvintele sale, dar era un amestec de tactică și motivație, chiar o lecție. Am fi putut juca imediat. A tot vorbit până când toți din echipă au fost convinși că sunt valoroși.”

„Să accept acest post a fost precum o misiune kamikaze”, a recunoscut Klopp pentru spox.com un deceniu mai târziu. „Eu îmi puneam o singură întrebare: ce să facem pentru a nu mai pierde? Nu mă gândeam deloc la victorie în acel meci. Prima ședință de antrenament a fost axată pe alergări tactice pe tot terenul. Am pus jaloanele și m-am întrebat care era distanța potrivită dintre linii în perioada lui Wolfgang Frank. Majoritatea jucătorilor încă aveau impregnate în memorie mișcările corecte de la antrenamentele din acea perioadă în care alergam până ne învinețeam la față. Voiam să avem un stil de joc care să nu depindă de adversarii noștri.”

În ceea ce privește partea motivațională din discursul său, ea era bazată tot pe una dintre temele lui Frank:

diferența va fi făcută de „investirea aceluia ultim cinci la sută”.

Klopp a luat „decizii simple”, arată Kramny.

„Eu m-am mutat din zona de mijloc dreapta în centru. Au mai fost una sau două schimbări. Heidel ne-a spus că trebuia să tragem toți în aceeași direcție după ce puseserăm atâtea probleme antrenorilor anteriori. Cu toții ne simțeam responsabili. Nu aveam prea mult timp la dispoziție, astfel că ideea era să ne și distrăm un pic, să ne antrenăm pentru a cristaliza un stil de joc la fazele fixe. Apoi am spus cu toții: haideți, să începem. Alergare, alergare. Ploua puternic în ziua meciului.”

Heidel:

„Erau 4 500 de oameni în tribune. Jucam în Miercurea Cenușii, o zi specială la Mainz. Duisburg era echipa mult mai bună, era mare favorită la promovare. Vă spun sincer că i-am scos din teren. Am câștigat cu 1-0, dar ei nu s-au apropiat deloc de poarta noastră. Nu s-au acomodat deloc cu sistemul nostru. Iar oamenii din tribună au luat-o razna”.

Cei de la tribuna întâi au avut un motiv în plus să se simtă bine. L-au văzut pe antrenorul lui Mainz „comportându-se de parcă era al doisprezecelea jucător, efectiv jucând de pe margine”, a adăugat Heidel.

„În tribună încăpeau doar 1 000 de oameni în acea perioadă, dar se amuzau cu toții de tipul de sub ei. Nici nu mai știu unde a alergat când noi am marcat. Poate că fusese eliminat de arbitru?” (Nu, la acest meci nu fusese.) „Totul era foarte special. Și trebuie spus asta: aici s-a născut antrenorul Klopp. De-aici și-a început drumul.”

3

Revoluția 09

Dortmund 2008

KLOPP

Este o noapte aprigă de iarnă la Marbella în ianuarie 2017, iar recepția hotelului Don Pepe Gran Meliá este gândită de arhitect precum platoul de filmare al serialului *Dinastia*: marmură albă, stâlpi suflați cu aur, ghivece cu palmieri. Și un bărbat care cântă la saxofon.

Oameni din stafful Borussia Dortmund, doar în pantaloni scurți, împing pe lângă barul părăsit al hotelului cărucioare cu aparate murdare folosite la sesiunea de antrenamente de seară. Pe o canapea de culoarea smântânii stă Hans-Joachim Watzke și arborează o mină de om mulțumit. Directorul general al clubului BVB, în vârstă de 58 de ani, este un om de afaceri de succes; compania sa de îmbrăcăminte, Watex, produce 250 de milioane de euro în fiecare an. Este omul care a salvat clubul de la faliment în 2005, omul care a readus fotbalul de calitate, bucuria și trofee pe Westfalenstadion după ce l-a angajat pe Jürgen Klopp în 2008. Dar, ca orice suporter adevărat, el pare să găsească marea bucurie și mândrie doar când se află aici,

în vacanța de iarnă de zece zile petrecută în Andaluzia alături de echipă. Este îmbrăcat cu un trening, iar pe piept sunt trecute inițialele sale.

„De ce Klopp? Este ușor de răspuns la această întrebare”, se pronunță el, punând pe masă cana de espresso. „În 2007, era clar că gruparea noastră va supraviețui, dar de asemenea era clar că nu aveam bani pentru a investi în echipă.”

Ballspielverein Borussia 09 e.V Dortmund, campioana din Bundesliga în 1995 și 1996, câștigătoare a Ligii Campionilor în 1997 și din nou campioană în 2002, făcuse un „Leeds”*. O injecție financiară de 130 de milioane de euro după listarea clubului la bursa din Frankfurt în 2000 a fost aruncată pe jucători foarte scumpi într-o luptă nesustenabilă cu Bayern München. Când echipa a ratat calificarea pentru al doilea sezon consecutiv în Liga Campionilor în 2005, clubul aproape s-a prăbușit sub povara datoriei de 240 de milioane de euro.

„Eram la sediul clubului și nu știam dacă a doua zi mai aveam un loc de muncă”, povestește crainicul stadionului și fost atacant al lui BVB, Norbert „Nobby” Dickel. „Au fost vremuri oribile”.

„Dortmund este un oraș care trăiește prin clubul său, trăiește pentru clubul său”, remarcă Sebastian Kehl. Fostul căpitan își amintește cum tot orașul trăia pe muchie de cuțit, îngrijorat că Borussia ar putea să dispară. „Șoferii de taxi, brutarii, angajații hotelurilor, cu toții se temeau pentru traiul lor. Era foarte greu și pentru noi, jucătorii, știind că victoriile sau înfrângerile din meciuri nu mai contau atât de mult.”

Watzke, fostul trezorier al clubului (înainte să fie listat la bursă), a fost cel care a salvat pe BVB, smulgând controlul clubului de la literalmente discreditata

* Referire la echipa engleză Leeds United care a făcut împrumuturi uriașe la finalul anilor 1990 cu speranța că va face performanță în Premier League și în Liga Campionilor, dar a intrat într-o criză financiară care a dus chiar la retrogradarea echipei în al treilea eșalon din Anglia (n.t.).

pereche formată din directorul sportiv Michael Meier și președintele Gerd Niebaum. A negociat un împrumut de la Morgan Stanley* și o creștere de capital, permițând lui Dortmund să-și cumpere înapoi stadionul și să pună capăt unui contract paralizant de leaseback**. Dar planul radical de reducere a cheltuielilor nu mai lăsa disponibile fonduri de cumpărare a unor vedete.

Watzke:

„(Directorul sportiv) Michael Zorc și cu mine am căzut de acord că doream să construim o echipă tânără. (Fundașul stânga) Marcel Schmelzer era deja aici, la fel și (mijlocașul Kevin) Grosskreutz. Voiam de asemenea să jucăm un alt fel de fotbal. Sub conducerea lui Bert van Marwijk și Thomas Doll, mingea trecea de la un capăt al liniei de patru fundași spre celălalt capăt și înapoi, de zece ori la rând. Aveam posesie 57% din timp, dar nu vedeam acțiune. Nu poți să joci așa ceva la Dortmund. Voiam să le promitem oamenilor o echipă care să alerge atât de mult încâ să cadă bucățele din jucători. Și descoperiserăm asta la Mainz, când jucaserăm acolo în ultimele două sezoane. Se simțea că nu erau suficient de valoroși, dar totuși îți făceau viața dificilă, iar uneori chiar te învingeau. Pentru că aveau mentalitatea de ucigași. Aveau o așezare tactică foarte bună. Iar asta venea evident de la antrenorul lor. În ziua de astăzi, ar fi foarte dificil pentru Dortmund să ia pe cineva din divizia secundă. Dar atunci, așa ceva era posibil”.

Borussia nu era convinsă în totalitate că Jürgen Klopp putea face tranziția de la sfântul patron al orașului Mainz la readucerea la viață a unui gigant din Bundesliga care se prăbușise din cauza vremurilor grele, dezvoltate de Christian Heidel.

„Aveau îndoieli”, spune el.

* Morgan Stanley este una dintre cele mai mari și mai importante bănci de investiții din lume, având sediul la New York (n.t.).

** Leaseback, prescurtarea de la sale-and-leaseback, este un gen de tranzacție financiară care presupune vânzarea unui imobil, pentru ca, pe baza unui contract de împrumut pe termen lung, vânzătorul să își păstreze dreptul de folosire a bunului, în schimbul unei chirii (n.t.).

Watzke l-a abordat prima dată pe managerul general de la Mainz în octombrie 2007, înaintea adunării generale anuale a Federației Germane. Heidel:

„M-a sunat și m-a întrebat dacă putem să ne întâlnim la o cafea. Nu-l cunoșteam în acea perioadă. Ne-am întâlnit și discuția a ajuns rapid la Jürgen Klopp. Contractul său se încheia la finalul sezonului.

Watzke a întrebat:

«Cât de bun este Klopp?»

Eu am răspuns:

«Dacă îți spun acum că este bun, mi-l furi. Dar aș putea să te mint și să-ți spun că este inutil. Însă apoi tu i-ai spune asta lui Klopp și el s-ar supăra pe mine».

Apoi am adăugat:

«Băiatul este un antrenor de Bundesliga.»

Watzke a continuat să sondeze, fără să menționeze în clar pe Dortmund. Era Klopp în stare să antreneze un club mare din Bundesliga?

„I-am spus că Klopp poate antrena orice club din lume”, declară Heidel. „Asta pentru că are un avantaj (asupra celorlalți ca el): este cu adevărat inteligent. Se va adapta la un club mare. Dacă ai nevoie de cineva în costum și cu cravată, nu-l lua pe Jürgen Klopp. Însă dacă vrei un antrenor de top, atunci trebuie să-l iei pe el. Nu era cazul unei decizii luate imediat, dar știu că Dortmund l-a urmărit cu atenție din acea zi. Însă tot nu erau convinși în totalitate. Watzke mă tot suna, nici nu mai știu de câte ori. Eu mereu am spus: «Luați-l. Nu veți regreta niciodată ziua în care semnați contractul cu Jürgen Klopp».”

Regretele privind angajarea lui Thomas Doll sporeau în Strobelaallee*. Fostul mijlocăș german conducea echipa din martie 2007, dar nu reușise să-i motiveze pe jucători sau pe fani, iar stilul său de joc era unul dureros de plictisitor. Dortmund era mai aproape de zona retrogradării decât de vârful clasamentului și încheiase

* Strada din sudul orașului Dortmund pe care se află stadionul și sediul clubului Borussia. Poartă numele arhitectului german Hans Strobel (n.t.).

pe locul treisprezece, cea mai slabă clasare din ultimii douăzeci de ani. În Cupa Germaniei avusese un parcurs bun, ajungând în finala din aprilie, în care pierduse în fața lui Bayern München, în prelungiri (scor 2-1), dar asta nu ștergea din dezamăgiri. „Probabil că a fost cea mai valoroasă înfrângere într-o finală din istoria clubului”, au scris Sascha Fligge și Frank Fligge în *Echte Liebe**, o cronică a revenirii lui Dortmund din ultimul deceniu. „În cazul unui triumf în cupă, conducerea clubului ar fi fost în dificultate privind demiterea antrenorului Thomas Doll, în valoarea căruia încetase să creadă. Probabil că Jürgen Klopp nu ar mai fi venit niciodată la Dortmund. Istoria ar fi fost cu totul diferită.”

„Înfrângerea (de la Berlin) a fost o parte a planului strategic de a-i deschide drumul lui Jürgen Klopp”, a glumit mai târziu Watzke.

Klopp urmărise întâmplător meciul de la Berlin pentru că fusese în rolul de expert în studioul televiziunii de stat ZDF și îi spusese în particular editorului transmisiunii, Jan Doehling, că își dorește să fie „într-o zi acolo jos, pe banca tehnică”. Iar la hotelul lor din Berlin, fanii lui Dortmund îi făceau serenade, cântând în holul hotelului „Jürgen Klopp, ești cel mai bun om”. Fanii își doreau ca el să preia conducerea.

Watzke a spus că simțise întotdeauna că personalitatea lui Klopp era suficient de mare pentru această misiune herculeană:

„Remarcasem în activitatea sa la televiziune că avea abilitatea să comunice foarte bine (un mare proiect). Nu am discutat despre niciun alt antrenor. Îl doream doar pe Klopp”.

O întâlnire clandestină în birourile unuia dintre prietenii lui Watzke, nu departe de Mainz, a adus mai multă siguranță după demisia lui Doll din 19 mai.

„După ce au plecat toți angajații, ne-am întâlnit și noi”, se destăinuie Watzke. „A fost o discuție fantastică.

* Dragoste adevărată (n.t.)

I-am spus care era viziunea noastră asupra clubului și aceasta era similară cu a lui. Michael Zorc plecase să se întâlnească cu el cu o zi înainte. Ne doriserăm să ne formăm opinii separate. De cele mai multe ori aveam aceeași părere, iar aici ne-am înțeles complet. Chimia a fost imediat extrem de puternică.”

Însă și chimia de tip sintetic a fost exercitată ca un magnet asupra lui Klopp. Bayer 04 Leverkusen, echipă deținută de compania farmaceutică cu același nume, pusese de asemenea ochii pe antrenor. Nu se bucurau de prestigiul galben-negrilor, însă nu aveau nici probleme financiare și în același timp dețineau o echipă decentă, bine echilibrată, capabilă să lupte pentru calificarea în Liga Campionilor.

„Kloppo nu a vrut de la început să meargă la Dortmund, voia să se ducă la Leverkusen”, povestește Heidel. „I-am spus că trebuia să se ducă la Dortmund pentru că acolo erau emoțiile și multe altele. A avut o discuție cu Wolfgang Holzhäuser (directorul lui Leverkusen). Nu s-au hotărât la timp... Apoi interesul lui Dortmund a devenit mai concret. Însă Klopp nu fusese sigur de la început.”

„Un alt aspect important era remunerația sa”, adaugă Heidel chicotind.

„O poveste drăguță. Prima ofertă a lui Dortmund era sub salariul lui pe care îl avea la Mainz, în Bundesliga 2. Nu erau atunci foarte extravagante. Kloppo mi-a zis: «Mi-au oferit mai puțini bani decât câștig la Mainz». Eu i-am răspuns: «Nu-ți face griji. Te ajut eu». Dortmund nu înțelegea cum de câștiga deja atât de mult. Watzke m-a sunat din nou: «Cât de mult câștigă la voi?» «Câștigă bani buni aici, este cel mai important om, prefer să fac economii în ceea ce privește salariile jucătorilor», i-am spus. «Nu-mi vine să cred», a răspuns Watzke. Și apoi și-au revizuit oferta salarială pentru el.”

Klopp a semnat un contract pentru două sezoane, la hotelul Lennhof din Dortmund, în dimineața zilei de vineri, 23 mai, și a fost prezentat pe stadion la ora 11:00.

În realitate, Borussia avea de oferit mai mult decât răsplata financiară. Pentru început, în funcția de ofițer de presă era Josef Schneck, un om pe care Klopp îl plăcea.

„Ne-am întâlnit prima dată în aprilie 2004, la un eveniment în Köln”, își amintește Schneck, un tip drăguț și jovial, de vreo 65 de ani.

În acea seară, Klopp primise premiul Fair Play din partea asociației germane a jurnaliștilor sportivi pentru felul în care abordase finalurile cutremurătoare ale precedentelor două sezoane din Bundesliga 2. Matthias Sammer, în acea vreme antrenor la Borussia Dortmund, fusese invitat să țină un discurs de tip *laudatio*.

„Eram acolo cu Matthias și soția sa, Karin, și am stat la aceeași masă cu Klopp. A fost o seară foarte plăcută”, își amintește Schneck.

Este o poveste simpatică, ținând cont că, peste ani, Sammer și Klopp au avut un conflict spectaculos, legat de rivalitatea dintre Bayern și Dortmund.

„Îl cunoșteam pe Jürgen de la conferințele de presă (în perioada în care Mainz jucase în Bundesliga între 2004 și 2007)”, continuă Schneck. „Odată, Mainz a remizat cu noi, 1-1, la Dortmund, și l-am felicitat pentru că a câștigat un punct. Să remizezi la Dortmund era un rezultat de succes pentru Mainz, nu-i așa? Dar el s-a uitat spre mine și a spus: «Felicitări și vouă». Era stilul clasic al lui Klopp. Iar după ce a sosit aici, în primele săptămâni la club, a glumit cu Michael Zorc: «Nu eram hotărât dacă să semnez sau nu cu Dortmund. Dar știam că aveți un ofițer de presă decent, așa că sigur nu erați un club foarte rău».”

În plus, erau puține cluburi care să se bazeze pe o susținere a fanilor atât de înflăcărată. Stadionul Signal Iduna Park este celebru pentru „Zidul Galben”, cea mai mare peluză din Europa, cu 25 000 de locuri în picioare, iar asta a fost atracția față de „pasiunea pentru fotbal care arde în mine”, le-a spus Klopp reporterilor la prezentarea sa oficială.

„Cine a fost acolo jos pe teren știe că (Zidul Galben) este ceva extraspecial, unul dintre cele mai impresionante lucruri pe care le găsești în fotbal. Este o onoare pentru mine să antrenez pe BVB și să pot readuce spectacolul înapoi la club. Este o poveste minunată. Sunt extrem de încântat să pot lucra aici.”

Era un pas important pentru el, de la clubul-carnaval Mainz la unul dintre greii tradiționali ai campionatului?, a întrebat cineva.

„La Mainz nu eram doar prezenți la festivități de premiere, pentru ca în restul timpul să ne clătinăm”, a zâmbit el. „Am muncit și acolo cu multă disciplină. Mă simt bine pregătit”.

Fuseseră zvonuri în oraș că unii dintre sponsori și dintre companiile implicate în acțiunea de restructurare a datoriilor la Dortmund își doriseră un antrenor mai urban, un nume mare cu putere de atracție internațională.

Klopp, probabil conștient de toate aceste neliniști, a purtat sacou la conferința de presă. Dar nu a avut cravată. „În secret, în liniște, lucrase la îmbunătățirea garderobei sale în ultimele luni”, a notat *Frankfurter Allgemeine Sonntags-Zeitung*. Retorica sa înflăcărată a adus în schimb un omagiu pasiunii pentru fotbal a clasei muncitoare din regiune, aceștia văzând fotbalul ca pe un spectacol, ca pe o sursă de identitate și ca pe o experiență cvasi-religioasă.

„Întotdeauna trebuie să faci mulțimile fericite, să produci meciuri cu un stil recognoscibil”, a promis el. „Când meciurile sunt plicticoase, oamenii își pierd rațiunea de a fi. Echipele mele nu au jucat niciodată șah pe teren. Sper să putem fi martori aici ai stilului ultra-ofensiv. Soarele nu strălucește în fiecare zi la Dortmund, dar noi avem ocazia să-l facem să strălucească mai des.”

Reporterul Freddie Röckenhaus de la *Süddeutsche Zeitung* a fost foarte impresionat de optimismul exprimat

de metafora solară. „Dacă Klopp antrenează echipa la fel de bine precum rostește replicile, atunci Dortmund va fi în curând pregătită pentru Liga Campionilor”, a scris el. „A avut nevoie de doar 45 de minute pentru a-i purta în al nouălea cer pe suporterii lui BVB cu scânteierea sa contagioasă și cu elocvența sa. Dacă a existat vreodată un antrenor cu o mentalitate care să se potrivească perfect cu bazinul Ruhrului, înnebunit după fotbal, atunci acela este Klopp.”

Nu doar fanii Borussiei erau încântați. Pe pagina personală de internet a lui Klopp, un user și-a menționat acordul:

„Este minunat că mergi la BVB”, a scris el. „Nu este echipa mea, dar dețin suficiente acțiuni la club. Am mare încredere în tine și sunt conștient de calitățile tale, așa că sunt deja pregătit să am mai mulți bani în buzunare.”

Încrederea investitorului anonim s-a dovedit justificată. Valoarea acțiunilor clubului Dortmund a crescut cu 132%, de la 1,59 euro, pe 23 mai 2008, la 3,70 euro în ziua în care Klopp a plecat, exact șapte ani mai târziu.

4

Drumul spre Anfield

2012-2015

Pe 11 aprilie 2014, la ora 22:00, Jürgen Klopp s-a întâlnit cu Hans-Joachim Watzke la un pahar, la hotelul Park Hilton din München și i-a spus că s-a hotărât. Avea să rămână.

Mai devreme în aceeași zi, înainte ca echipa să plece pentru un meci în deplasare, pe Allianz Arena, stadionul lui Bayern, antrenorul Borussia Dortmund era indecis. Promise o ofertă tentantă, uriașă din punct de vedere financiar, una din nord-vestul Angliei, o șansă de a prelua și de a revoluționa unul dintre cele mai mari cluburi din lume.

„Ne-am întâlnit prima dată în bucătăria mea”, afirmă Watzke. „Fără să intrăm în detalii, fusese o discuție interesantă. Cred că a contat discuția pentru că mi-a spus în avion că trebuia să vorbim din nou în acea seară. Eram pe drum căci urma să cinez cu fiica mea, care locuia la München, așa că mă puteam întâlni cu el doar la ora 22:00. Mi-a spus imediat: «Nu mai rezist acestei presiuni. I-am refuzat».”

Cu puțină vreme înainte, vicepreședintele executiv de la Manchester United, Ed Woodward, zburase pentru a se întâlni cu Klopp în Germania. Scurtul mandat al lui David Moyes pe Old Trafford se apropia de final, iar Klopp era favoritul lui United pentru a-l înlocui, pentru a readuce spiritul de aventură în jocul Diavolilor Roșii. Woodward i-a spus lui Klopp că Teatrul Viselor era precum „versiunea adultă a parcului Disneyland”, un loc mitic unde, așa cum sugerează și porecla, spectacolul era de clasă mondială, iar visurile deveneau realitate. Klopp nu era convins în întregime de acest discurs – i s-a părut un pic prea „lipsit de atractivitate”, i-a dezvăluit unui prieten –, dar nici nu a refuzat imediat propunerea. După aproape șase ani la conducerea lui Dortmund, poate că era timpul pentru o schimbare de peisaj.

Conștient de interesul lui United, Watzke intenționase să-i ceară lui Klopp să-și respecte contractul, care tocmai fusese prelungit toamna precedentă până în 2018. Simțind că antrenorul în vârstă de 46 de ani era destul de nehotărât, Watzke și-a schimbat tactica și a optat pentru o strategie foarte riscantă. Dacă Klopp voia să plece la Manchester United, nu i-ar fi stat în cale, l-a anunțat bazându-se pe încrederea reciprocă și pe relația care trecuse de multă vreme de la afaceri la teritoriul prieteniei. După mai multe deliberări – și conversația din bucătăria lui Watzke –, antrenorul lui BVB a ajuns la concluzia că munca sa pe Signal Iduna Park nu era încheiată.

Totuși, United simțea că încă exista posibilitatea de a-l ispiți. Când Moyes a primit inevitabil semnalul că trebuie să plece, pe 22 aprilie, Klopp a fost imediat declarat de casele de pariuri ca favorit pentru a-l înlocui pe scoțian. Speculațiile neîncetate ale presei din Regatul Unit l-au împins pe șvab să dea o declarație în *The Guardian** a doua zi, pentru a pune capăt zvonului.

* Cotidian britanic lansat în anul 1821 la Manchester, dar care din 1959 are acoperire națională și a fost declarat în mai multe rânduri (ultima dată în 2014) Ziarul Anului la Premiile Presei Britanice (n.t.).

„Man United este un club uriaș și mă simt foarte apropiat de fanii săi minunați”, scria în articol. „Dar legătura mea cu Borussia Dortmund și cu oamenii de aici este de nezdruccinat.”

Cu toate acestea, Klopp a continuat să atragă interesul cluburilor din Premier League. La șase luni după ce l-a refuzat pe Woodward, rivala locală a lui Manchester United, Manchester City l-a abordat. De asemenea, Tottenham Hotspur s-a arătat interesată de serviciile sale. În același timp, Klopp se folosea de un interviu la BT Sport* acordat înaintea meciului jucat de Dortmund în Liga Campionilor în deplasare cu Arsenal pentru a-și face cunoscute intențiile sale pe termen lung. Întrebat dacă și-ar dori să vină în Anglia odată ce se va încheia perioada sa la Borussia, răspunsul a fost fără echivoc.

„Cred că este singura țară în care aș lucra cu adevărat după Germania”, a spus el aprobator, „pentru că este singura țară în care cunosc puțin limba. Și am nevoie de limbaj pentru meseria mea. Așa că vom vedea. Dacă mă va suna cineva, atunci vom putea vorbi.”

Situația a fost evidentă încă de atunci, a simțit Watzke. Dortmund avea primul – și singurul – sezon slab pe plan intern sub conducerea lui Klopp, iar evadarea spre un climat mai ploios devenise deodată mai atractivă decât înainte. Watzke:

„Sezonul nostru era deja compromis și aveam acest sentiment special... Pentru mine era clar că, după Borussia, nu putea pleca în altă parte în Germania, nu era în stare să facă asta. Spusese întotdeauna că nu învățase limba engleză, dar sunt convins că se șlefuiseră puțin. Observasem asta. Era evident că voia să plece în Premier League. Acesta era jocul său”.

Un romantic al fotbalului, Klopp era de multă vreme un fan declarat al versiunii acestui sport practicată dincolo de Canalul Mânecii, una reală, fără bariere. În

* Televiziune britanică de sport lansată în anul 2013 de către compania de telecomunicații BT (British Telecom) (n.t.).